

res d'agrupació d'electors i en un municipi (Port de la Selva) la candidatura presentada per CDC.

La geografia del vot comunista confirma, en termes generals, aquestes observacions. El mapa dels resultats electorals de 1977 mostra com els municipis de millor implantació del PSUC/ no són ni els més directament influïts pel turisme, els del litoral, ni els de la franja Oest de la comarca, zona ja clarament de muntanya, sinó que se situen en una banda central, situada bastant exactament al llarg dels grans eixos de comunicació que travessen la comarca. Fora d'aquesta banda queden, però, alguns dels millors resultats del PSUC, com Fortià (13.5% del cens) o Selva de Mar (12.2%).

És interessant observar com els millors resultats electorals/comunistes es donen en municipis de molt reduïdes dimensions: Santa Llogaia (26.6% del cens i 345 habitants); Pont de Molins (19.1% i 340 habitants); Fortià i Selva de Mar, ja senyalats, en tenen només 420 i 175, respectivament. Immediatament a continuació queden situats nou municipis, amb resultats compresos entre el 8% i el 12% del cens, els quals, amb una sola excepció, tenen tots menys de 1.000 habitants.

En canvi, els resultats del PSUC són inferiors en els municipis relativament més grans: en tots els municipis de més de 2.000 habitants, el PSUC obté resultats inferiors al 8% del cens, exceptuant L'Escala, on arriba al 10.2%,

Aquesta característica, és a dir, el fet que la implantació del PSUC a la comarca es basés en bona part en els municipis/més petits (en els quals la defecció o la mort d'un sol elector pot representar un notable recul percentual), accentua el

dramatisme de l'evolució registrada entre 1977 i 1979 si es comparen els mapes corresponents. El considerable "emblanquiment" del mapa corresponent a 1979 expresa el seriós retrocés experimentat pel PSUC, que perdia un miler de vots, aproximadament el 30% del seu electorat comarcal.

El retrocés és especialment intens en els municipis on la implantació electoral anterior havia estat més gran. De fet, no més destaquen uns pocs municipis: Pont de Molins (18.8% del cens) que ja durant la II^a República havia conegut una certa implantació comunista; Fortià (8.6%) i Vilamaniscle (8.2%). Són excepcionals els municipis on el PSUC millora els seus resultats, - com Sant Miquel de Fluvià (on creix del 3.2% al 10.4%) o Palau de Santa Eulàlia (on passa del 7.8% al 9.7%).

L'estructura (o, més ben dit, l'absència d'estructuració del mapa de 1979) es manté el 1980: es dóna una considerable estabilitat respecte de l'anterior elecció. D'altra banda, els municipis on el 1979 s'havien donat resultats superiors als de 1977 (contràriament a la tendència general) no conserven aquests resultats, retornant ara als nivells inicials; l'excepció és constituïda per Sant Miquel de Fluvià, on el PSUC passa del 10.4% a l'11.6% del cens, i Vilademat (on passa del 4.3% al 8%). En canvi, en el bastió tradicional de Pont de Molins, el PSUC baixa abruptament del 18.8% al 10.6%.

En conjunt, però, hom pot seguir apreciànt que els municipis -- amb uns resultats relativament més importants estan situats més aviat en la zona sud-central de la comarca, mentre que tant el litoral com la zona de muntanya constitueixen àrees de gran feblesa del PSUC, quedant el centre i el nord de la comarca en -

uns nivells intermitjos.

El retrocés més agut en els municipis més petits fa que el PSUC, en termes relatius, hagi concentrat lleument el seu electorat en els municipis de més de 2.000 habitants: en ells el PSUC ha obtingut successivament el 68.8%, el 65.8% i el 69% dels seus vots comarcals (mentre aquests municipis reuneixen només el 58% de la població de la comarca).

Aquesta progressiva concentració del seu vot explica, en bona part l'evolució seguida pels resultats del PSUC a la comarca, que presenta el quadre núm. 20.

Quadre núm. 20. - Evolució dels resultats electorals a l'Alt Empordà, 1977 - 1980 (en % dels votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	21.1	7.5	28.1	21.8	3.5
1979	29.0	5.6	21.0	26.7	6.5
1980	22.8	5.7	30.7	18.7	12.1

La relativa estabilitat dels resultats del PSUC contrasta vivament amb els resultats més canviants de les altres forces polítiques. PSC i UCD segueixen evolucions paral·leles, amb un lleuger predomini socialista, mentre l'evolució de CiU (victoriosa a la comarca tant el 1977 com el 1980) és perfectament inversa, travessant un mínim en les eleccions de 1979. Per la seva banda, ERC ha crescut contínuament, duplicant, o poc menys, el seu resultat a cada elecció, el que li ha permès, ja des de 1979, jugar el paper de segona força de l'esquerra dins la comarca.

El Baix Empordà.

La continuïtat entre l'Alt i el Baix Empordà, la similar importància del fet turístic, i un cert nombre d'altres similituds, no poden amagar el fet que subsisteixen importants diferències entre ambdues comarques. Així, mentre la construcció i els serveis ocupen, conjuntament, més de la meitat de la població activa, la indústria hi té un pes considerable (27.5% dels actius), en detriment de l'agricultura, que ocupa només el 17.5% dels actius.

Aquesta certa importància de la indústria (a la que caldria afegir l'existència d'un cert tràfic comercial important en alguns ports de la comarca) ha donat a la demografia comarcal un dinamisme superior, havent crescut entre 1950 i 1975 en un 48%, en aquest procés, sens dubte, ha jugat un cert paper la immigració, però en dimensions reduïdes (ja que només el 25.9% de la població procedeix de fora de Catalunya).

D'altra banda, aquest creixement s'ha adreçat als centres urbans de la comarca, més nombrosos i de majors dimensions que a l'Alt Empordà, amb el resultat que el 80% dels habitants de la comarca viuen en municipis de més de 2.000 habitants, i fins i tot un 51% resideix en municipis de més de 10.000 habitants.

Aquestes circumstàncies contribueixen a fer de la comarca una zona més receptiva a la presència organitzativa del PSUC, que, amb organització regular a gairebé tots els municipis de la meitat sud de la comarca, té al Baix Empordà la seva taxa d'afiliació més important dins la circumscripció de Girona.

Aquesta implantació li va permetre presentar candidatures pròpies a les eleccions municipals en cinc casos, estar present/

en candidatures d'agrupació d'electors en 14 municipis i donar suport en un cas (Vall-llobrega) la candidatura de CiU./ En general, les candidatures municipals del PSUC van rebre resultats més importants que els obtinguts en els corresponents municipis a les eleccions generals; això és especialment cert a Palafrugell, on la candidatura del PSUC (encapçalada per L. Medir, persona molt arrelada al municipi, i cap de llista a la candidatura del PSUC per la circumscripció de Girona en l'elecció del Parlament de Catalunya) va duplicar els vots obtinguts pel PSUC anteriorment, quedant només a 32 vots de la candidatura guanyadora.

Les eleccions de 1977 van confirmar la relativament bona implantació del PSUC a la comarca, amb una distribució considerablement homogènia: si no conseguia superar a cap municipi la barrera del 16% del cens, només a sis d'ells quedava per sota del 3%. Els seus resultats més alts els aconseguia a Santa Cristina d'Aro (15.7%) i Bellcaire d'Empordà (15.6%), novament dos petits municipis (1034 i 578 habitants, respectivament), però no molt superiors als resultats obtinguts en els municipis més grans, que oscil·len entre el 7% i el 15% del cens.

Geogràficament, però, hom no aprècia estructures de continuïtat en la implantació del PSUC: els seus millors resultats queden situats en el litoral i en la meitat nord de la comarca.

De 1977 a 1979 es produeixen evolucions diverses. Mentre que als municipis més grans i al litoral es dona un retrocés (així, a Begur, on passa de l'11.6% al 8.1% del cens; a La Bisbal, del 14.9% a l'11.4%; o Sant Feliu, del 10.9% al 9.8%), a Palafrugell i en alguns municipis de l'interior es dona un creixement: és el cas de Bellcaire d'Empordà (del 15.6% al 20.6% del cens),

Colomers (del 8.5% al 12.4%), La Pera (de l'1.7% al 28.4%) o, més modestament, Palafrugell (del 10.6% a l'11.2%).

Aquests dos moviments de signe contrari fan que el mapa dels resultats de 1979 sigui més contrastat que el de 1977, ja que els màxims tendeixen a augmentar i els mínims a reduir-se; i, a més, en els municipis de tipus mig els resultats del PSUC mostren una considerable estabilitat. Tot això fa que, en el conjunt comarcal, el PSUC perdés poc més de 400 vots (equivalent al 7.6% dels seus vots de 1977), sent així el Baix Empordà una de les comarques on, en una elecció generalment desfavorable al PSUC, aquest partit va resistir millor.

Finalment, les eleccions de 1980 van registrar una lleugera millora en el resultat electoral del PSUC (és, de fet, l'única comarca gironina on es va produir això). Ara bé, cal observar que aquesta lleugera millora és la resultant neta de, com a mínim, tres moviments diferents:

- un lleu retrocés en els municipis de resultats mitjans en anteriors eleccions, com Palamós (passant del 5.4% del cens el 1979 al 4.0% el 1980) o Sant Feliu de Guíxols (9.8% i 8.8%, respectivament).
- un augment notable en municipis on els resultats anteriors havien estat més baixos, quedant ara el PSUC en nivells modestos, però ja no estrictament grupusculars.
- una tendència a un major augment allà on els seus resultats anteriors havien estat més importants, com Bellcaire d'Empordà (20.6% el 1979 i 22.7% el 1980) o Santa Cristina d'Aro (13.8% i 16.4%, respectivament) i, en menor grau, en aquells on els resultats de les eleccions municipals havien significat increments més importants pel PSUC, com Palafrugell ----

(11.2% el 1979 i 13.9% el 1980) o Castell d'Aro (9.2% i 9.7%, respectivament).

Sembla, doncs, que la recuperació del PSUC en l'elecció de 1980 pot atribuir-se (deixant ara de banda el fet, no menor, que fos L. Medir el cap de llista de la candidatura del PSUC) a una certa homogeneïtzació dels seus resultats anteriors baixos i mitjans, segurament a través de la consolidació d'una capa d'electors que s'havia aproximat al PSUC només en les eleccions municipals. Això és especialment visible si hom observa la creixent importància que té pel PSUC la seva implantació a Palafrugell respecte del total comarcal, que ha crescut del 19.3% al 24.6% i posteriorment al 29.8% (mentre que des del punt de vista demogràfic representa menys del 18% de la població de la comarca).

L'evolució seguida pel perfil polític de la comarca és la que presenta el quadre núm. 21.

Quadre núm. 21. Evolució dels resultats electorals al Baix Empordà, 1977 - 1980 (en % dels votants)

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	26.4	12.2	25.8	16.8	3.0
1979	30.5	11.5	22.4	24.4	3.9
1980	19.1	12.3	32.3	14.2	14.0

Un dels aspectes més atractius d'aquesta evolució és la concordança entre els corrents electorals generals catalans i els que es donen a la comarca (concordança que es dona a molt poques comarques catalanes), encara que amb dimensions més exagerades, que fan que el conjunt de forces conservadores tingui aquí més pes que en el conjunt de Catalunya, de la mateixa manera que ERC, mentre PSC i PSUC tenen aquí un pes menor que a/

escala nacional, el que fa que sigui ERC (que fa al Baix Empordà un dels seus més alts resultats) qui ocupa a la comarca el paper de segona força de l'esquerra.

La Cerdanya.

Com hem senyalat, la comarca de la Cerdanya està dividida en parts desiguals entre les circumscripcions de Girona i Lleida. Per a no fraccionar l'exposició sobre l'evolució seguida a la comarca, hem preferit adscriure-la globalment a la circumscripció de Girona, ja que la Cerdanya gironina (o "oriental") és la de major importància demogràfica. Cal observar, tanmateix, que els resultats obtinguts pel PSUC en els dos sectors de la comarca han estat considerablement diferents, com presenta el quadre núm. 22.

Quadre núm. 22.- Evolució dels resultats electorals del PSUC a la Cerdanya, 1977 - 1980 (en % del cens).

	<u>1977</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>
Cerdanya gironina	5.3	4.6	3.2
Cerdanya lleidatana	3.5	3.6	1.9

Les característiques geogràfiques de la Cerdanya (una plana rodejada de muntanyes) li han permès que, malgrat tractar-se d'una comarca netament pirenenca, l'evolució socio-econòmica registrada en els últims anys hagi estat de signe positiu. En efecte, la producció agrària (que ocupa més del 30% de la població activa) és relativament rica, i la desaparició de les explotacions mines que havien existit a la comarca s'ha vist compensada pel desenvolupament de centres de turisme d'hivern (com La Molina). - El resultat ha estat un lleu però continuat creixement demogràfic (8.9% entre 1950 i 1975), basat en part en un cert corrent migratori (el 27.8% de la població comarcal procedeix de fora de Catalunya), creixement que s'ha concentrat essencialment en la capital comarcal, Puigcerdà, que aplega avui poc menys de la meitat de la població total.

Aquesta situació d'equilibri socio-econòmic s'expressa en el fet que la Cerdanya és (si deixem ara al marge la Vall d'Aran, que constitueix un cas una mica excepcional) l'única comarca catalana de muntanya que no està en una situació de regressió demogràfica, i la que té una més alta densitat de població.

La presència organitzativa del PSUC a la Cerdanya és molt baixa, ja que no té cap organització local en els municipis de la comarca, sinó solament alguns petits nuclis d'afiliats a Puigcerdà i a Bellver; de la mateixa manera, no va presentar cap candidatura pròpia a les eleccions municipals de 1979, encara que sostenia candidatures d'agrupació d'electors a 6 dels 11 municipis de la comarca.

Les eleccions de 1977 donaven a conèixer una implantació del PSUC vagament lligada a la divisió de la comarca entre dues províncies: mentre la zona "occidental", o lleidatana, inclou el municipi amb un resultat del PSUC més alt (Prats i Sampsor, 8.9% del cens), en els altres el resultat és sempre inferior al 3.7% del cens, mentre a la meitat "oriental", o gironina, tot i que hom hi pot trobar alguns municipis on el PSUC no rep cap vot, els resultats són, en general, una mica superiors, amb un màxim del 6.5% a Puigcerdà.

Les eleccions de 1979 registren pel PSUC una tendència variable però decisiva al retrocés: així, el màxim de Prats i Sampsor desapareix, al caure a només un 1.1% del cens. El retrocés és en canvi molt reduït a Puigcerdà, on passa del 6.5% al 6.0% del cens, mentre a la resta dels municipis els canvis són encara menors. Les reduïdes dimensions del retrocés del PSUC en xifres absolutes (entre 1977 i 1979 els seus vots passaven de 428 a 417) representen, però, un considerable descens en termes per-

centuals, ja que la reducció de la majoria d'edat comportava - un augment del cens electoral de proporcions notables a la Cer^udanya (gairebé un 15% més d'electors).

En canvi, la flexió experimentada pel PSUC a les eleccions de/ 1980 és molt més clara i profunda: 4.3% a Puigcerdà, retroces- sos notables a Fontanals de Cerdanya (4.7% el 1977, 4.2% el -- 1979 i 2.9% el 1980) o a Isòvol (5.3% tant el 1977 com el 1979, però 1.6% el 1980), i sobretot a Prats i Sampso^r, on no obté -- cap vot l'any 1980.

Aquesta evolució fa que, d'una banda, l'electorat del PSUC s'ha gi concentrat progressivament a Puigcerdà (que si només reuneix el 47.9% de la població comarcal, ha representat successivament el 63.3%, el 65.5% i el 69.6% del vot comarcal del PSUC) i que, en el conjunt de la comarca, el PSUC hagi registrat una evolu- ció a la baixa, com presenta el quadre núm. 23.

Quadre núm. 23. - Evolució dels resultats electorals a la Cerda- nya, 1977 - 1980 (en % del votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	11.7	6.4	24.7	29.4	2.6
1979	20.8	6.7	29.9	29.3	2.7
1980	16.5	4.7	39.5	25.3	7.4

El creixent predomini de CiU a la comarca no s'ha vist acompa- nyat d'un retrocés significatiu d'UCD, deixant, doncs, un marge molt reduït a l'esquerra, en el si de la qual el PSC té un pa- per predominant i on hom ha assistit a una inversió de papers/ entre PSUC i ERC a l'hora d'ocupar el segon lloc dins l'esquer- ra. El moderat creixement de l'abstenció entre 1979 i 1980 (no més un 1.7% més) permet avançar la hipòtesi que la pèrdua de - vots experimentada pel PSUC va beneficiar, al menys en part, -

altres partits, encara que no sembla fàcil precisar més, ateses les reduïdes dimensions de l'electorat del PSUC a la comarca.

És innegable, en canvi, la similitud entre pèrdues socialistes i guanys d'ERC a les eleccions de 1980.

La Garrotxa.

La Garrotxa és una comarca amb un considerable pes de l'activitat industrial, que aplega el 51% de la seva població activa (taxa només superada, dins la circumscripció de Girona, pel Ripollès). Aquesta activitat ha generat una considerable concentració de la població en la capital comarcal, Olot, que reuneix més de la meitat dels habitats de la comarca, en detriment de les zones muntanyoses del nord de la comarca, en franc des poblament; en canvi, la immigració ha contribuït en escassa mesura al creixement de la comarca, ja que només el 10.9% dels seus habitants procedeixen de fora de Catalunya. Com a conseqüència, el creixement demogràfic de la comarca ha estat continuat però moderat (10.4% pel període 1950 - 1975).

Aquesta industrialitat no ha eliminat del tot la tradicional dispersió del poblament de la comarca, en la qual més de la tercera part dels seus habitants resideixen en municipis de menys de 2.000 habitants, encara que l'agricultura ocupa només el 17.2% dels actius. En altres paraules, és tracta d'una comarca més industrial que urbana o, si es prefereix, més rural que agrària.

Es probablement aquest conjunt de característiques socials i econòmiques el que pot contribuir a explicar la baixa implantació inicial del PSUC i el creixement que ha experimentat. En el pla organitzatiu, el PSUC té organitzacions regulars només a quatre dels 21 municipis de la comarca, i de dimensions probablement reduïdes, ja que la taxa comarcal d'afiliació és baixa; això es confirma observant que el PSUC només va presentar una candidatura a les eleccions municipals (Olot), sostenint en al-

tres 14 municipis candidatures d'agrupació d'electors.

Els resultats de les eleccions de 1977 van ser pel PSUC homogeniament baixos en tots els municipis de la comarca; només destaca el resultat obtingut a Argelaguer (6.6% del cens), i obtenint només en altres tres casos un vot superior al 4% del cens; especialment important, per la seva importància dins la comarca, és el resultat obtingut a Olot (2.6% del cens). S'explica així que el resultat obtingut pel PSUC a la Garrotxa -- fos el més baix dins la circumscripció de Girona, i el seu segon més baix en el conjunt de Catalunya, superant només l'obtingut al Solsonès.

Ara bé, aquest panorama es modificarà, en bona mida, en l'elecció de 1979. En efecte, aquesta elecció registrarà a la Garrotxa una evolució dels resultats del PSUC de signe contrari a la seva evolució general, ja que, en tant per cent sobre el cens, el PSUC passarà del 2.6% del 1977 al 4.5%. Aquest augment és generalitzat, i té dimensions més importants en tres dels municipis més industrials de la comarca, Olot (on ara obté el 5.4% del cens), Les Preses (on passa del 4.5% al 9.3%) i especialment Tordella (on augmenta del 4.7% al 12.0%); és important anotar que en aquests tres municipis existien organitzacions regulars del PSUC, i que fora d'ells només n'hi havia a Besalú (on, però, el PSUC retrocedeix del 3.8% al 0.6%). El resultat d'aquest creixement és que el PSUC, en xifres absolutes, duplica el 1979 els vots rebuts el 1977.

Els resultats de les eleccions de 1980 representen, en el conjunt comarcal, una gran estabilitat, deguda en bona part a -- l'estabilitat del resultat del PSUC a Olot (5.6% del cens el/

1980), que, pel seu pes demogràfic, defineix en bona part el resultat comarcal. La tendència general que s'aprecia és a un lleu descens, amb la notable excepció de Besalú (on passa del 0.6% de 1979 al 5.6%). En el mapa de 1980 és més visible el fet que els resultats del PSUC són netament més alts en els municipis on té organització de partit: a part dels casos ja mencionats d'Olot i Besalú, destaquen els resultats de Les Preses (9.3% del cens, però 7.3% el 1980) i Tordella (12.1% i 13.5%, respectivament). El resultat d'aquest procés és una creixent concentració del seu vot comarcal a la ciutat d'Olot que, amb el 52% de la població de la comarca, ha representat successivament el 53%, el 66.6% i el 68.9% del seu electorat comarcal.

Aquesta concentració no es deu a un retrocés desigual entre els diferents municipis sinó al fet que el creixement a Olot ha estat més marcat, dins d'un context de creixement generalitzat, com presenta el quadre núm. 24.

Quadre núm. 24.- Evolució dels resultats electorals a la Garrotxa, 1977 - 1980 (en % dels votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	29.6	3.2	35.0	14.4	1.1
1979	22.7	6.0	35.2	22.3	3.9
1980	15.7	6.2	41.8	15.5	10.9

El predomini de CiU dins la comarca s'ha anat aprofundint a cada elecció, mentre el PSC ha hagut d'assistir a la pèrdua de la meitat del seu electorat entre 1977 i 1980; però la suma obtinguda pel conjunt de l'esquerra s'ha mantingut notablement constant, com a conseqüència de la progressió del PSUC i, sobretot, d'ERC, que a cada elecció ha duplicat el seu nombre de vots dins la comarca, el que n'ha fet la segona força de l'esquerra, per sobre del PSUC.

El Gironès.

Fins fa relativament poc, el Gironès constituïa una comarca encara essencialment agrícola, malgrat l'existència d'una activitat industrial tradicional a centres com Banyoles o la pròpia Girona. Però en els últims quinze anys s'ha produït un important procés d'industrialització, que en bona part s'ha concentrat en els centres que ja eren industrials, determinant una acceleració en el procés de creixement demogràfic de la comarca (9.4% en el període 1970 - 1975, l'índex més alt de les comarques gironines en aquest període); aquest increment, però, no pot atribuir-se exclusivament a la immigració, ja que aquesta representa només el 20.9% de la població comarcal.

D'altra banda, el caràcter de centre administratiu de la ciutat de Girona, la proximitat de la Costa Brava i la creixent transformació en sentit turístic de la zona del llac de Banyoles han contribuït a desenvolupar poderosament l'activitat del sector terciari, que ocupa el 42.2% de la població activa (contra el 33.4% de la indústria i l'11.7% de l'agricultura).

La conseqüència ha estat una concentració de la població bastant important, ja que només Banyoles i Girona superen els 10.000 habitants, i només 4 altres municipis superen els 2.000 habitants, de manera que 30 dels 36 municipis de la comarca reuneixen en conjunt només el 16.5% del total de la població (el que cal tenir present en la interpretació dels mapes que presentarem).

Aquest marc no afavoreix una implantació generalitzada del PSUC, que només té organitzacions regulars al nucli industrial de Banyoles - Porqueres, a Girona ciutat i la seva àrea d'influència immediata (Celrà, La Quart) i a Llagostera (on una certa activi

tat turística ha vingut a sumar-se a una tradicional indústria surera). De fet, el PSUC va presentar candidatures municipals/pròpies només a Girona, Banyoles i Llagostera, donant suport en altres 10 municipis a candidatures d'agrupació d'electors i en un cas (Bordills) la candidatura de CiU.

Ara bé, la geografia del vot comunista el 1977 no es correspon, a primera vista, a aquesta distribució. Dins d'uns nivells generals modestos (9.7% del cens en el total de la comarca), només/destaca el resultat obtingut a Girona (12.1%). A continuació es situen cinc altres municipis, amb resultats compresos entre el/8% i el 12% del cens, que no inclouen cap dels municipis més --grans de la comarca ni cap dels municipis on el PSUC té organització local. D'altra banda, la seva situació geogràfica fa pensar en la possible existència de fenòmens molt localitzats: ---així, la remarcable concentració d'alguns municipis del nord-est de la comarca, veïns a alguns municipis de bons resultats en el/Baix Empordà (vegeu els mapes corresponents a aquesta comarca)/o el fenomen aïllat de Canet d'Adrí, on el PSUC registra el 10.4%, municipi de muntanya, amb poc més de 400 habitants i de població molt dispersa (i on, d'altra banda, aquesta bona implantació des apareixerà en eleccions successives).

El PSUC experimentarà un seriós retrocés en les eleccions de ---1979, en caure, en el conjunt comarcal, al 7.4% del cens. Aquest recul és totalment general i molt homogeni, el que fa que el mapa de 1979 coincideixi amb l'estructura del de 1977 (amb l'excepció, ja apuntada, de Canet d'Adrí), sent perceptibles els bons -resultats en el conjunt de Girona - La Quart i en el grup de municipis en el nord-est de la comarca.

Ara bé, el retrocés del PSUC es concentra especialment a Girona ciutat: dels 1271 vots que el PSUC perdé en el total comarcal (equivalents al 15.4% dels seus vots de 1977), només a Girona en va perdre 1138, mentre que en el conjunt de la resta dels municipis en va perdre només 133.

Les eleccions de 1980 registraven, en el conjunt comarcal, una estabilitat en el resultat del PSUC gairebé biològica (en passar del 7.4% del cens el 1979 al 7.3%). Ara bé, hom pot apreciar moviments diversos, encara que de dimensions molt reduïdes. De fet, només dos municipis destaquen en el mapa amb resultats superiors al 8% del cens: Girona (9.4%) i Flaçà (10.5%, el màxim comarcal en aquesta elecció). Hi ha, tanmateix, algunes evolucions locals de signe positiu, encara que de dimensions limitades: és el cas de Sant Martí Vell (on passa del 0% al 6.7% del cens), Sant Andreu Salou (del 2% al 4.9%; però és que això representa haver passat d'1 vot el 1979 a 3 el 1980) o Bordills (on el pas del 5.5% al 6.2% no arriba a recuperar el nivell assolit el 1977).

Així, el PSUC obté un resultat comarcal basat pràcticament només en els vots que rep a Girona ciutat (successivament el 76.3%, el 73.9% i el 78.2% del total dels seus vots a la comarca); però Girona reuneix només el 59% de la població de la comarca i, a més, els resultats del PSUC hi són massa baixos (és una de les capitals on el PSUC, a més de partir d'un nivell inicial baix, va conèixer un creixement menor en les eleccions municipals, en passar del 9.1% del cens al 10.6% entre març i abril/ de 1979) com per determinar un resultat alt a nivell comarcal: vegeu el quadre núm. 25.

Quadre núm. 25.- Evolució dels resultats electorals al Gironès, 1977 - 1980 (en % dels votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	23.4	11.8	24.1	18.5	2.0
1979	28.1	10.4	21.5	24.4	3.5
1980	20.3	10.6	37.6	12.9	9.4

L'alternança en el predomini comarcal entre PSC i CiU ha estat paral·lela a l'evolució del creixement de l'abstenció electoral (fort creixement el 1979 i molt baix, de menys del 3%, el 1980). Així, l'àmplia victòria de CiU el 1980 no es pot explicar només en termes relatius, per la reducció del nombre de votants, sinó per un desplaçament considerable de vots, superior a les pèrdues experimentades per UCD. El PSUC, però, aconsegueix retenir el gruix dels seus votants de 1979, el que es tradueix en un lleuger augment del seu resultat, mantenint-se probablement fora dels desplaçaments de vots que afecten totes les altres forces polítiques.

El Ripollès.

Hom oblida sovint que el Ripollès constitueix una de les comarques de més important i més antiga tradició industrial de Catalunya, i la seva geografia ajuda a explicar-ho: comarca considerablement muntanyosa (i, per tant, de precàries possibilitats agràries), amb recursos de carbó i ferro i travessada per dos importants cursos fluvials. Reunia, doncs, les condicions per a un desenvolupament precoç de l'activitat industrial i, de fet, ja en el segle XVI hi ha constància de l'existència d'una important activitat metal·lúrgica (les clàssiques fargues).

Fins a finals dels anys seixanta, el Ripollès va conèixer un desenvolupament continuat, amb la implantació de noves indústries, que va fer-ne la comarca gironina amb una major taxa de població activa ocupada en la indústria, 57.5%, i la quarta de Catalunya, superada només (i per estret marge) pel Vallès Occidental, el Bages i el Berguedà, encara que cal tenir en compte que és freqüent al Ripollès que una mateixa persona, o al menys persones d'una mateixa família, combini activitats industrials amb petites activitats agrícoles complementàries, gràcies a l'abundància de boscos i prats comunals. Aquest desenvolupament es nodrirà de desplaçaments demogràfics en bona part interns, ja que el nombre de persones procedents de fora de Catalunya és relativament escàs (20.5% de la població comarcal).

Aquesta activitat industrial, a diferència d'altres comarques, no es concentra exclusivament a la capital i no es dona, per tant, un fenomen de "macrocefalia ripollesa": Ripoll reuneix només el 35.2% de la població comarcal; quatre altres localitats d'importància demogràfica i econòmica (Campdevànol, Camprodon, Ribes de

Freser i Sant Joan de les Abadesses), tenen, conjuntament, una població superior a la capital comarcal i, finalment, un 30% - de la població resideix encara en municipis de menys de 2.000 habitants.

Ara bé, la situació socio-econòmica de la comarca s'ha invertit dramàticament en els últims anys, ja abans del període de crisi en què entrà l'economia espanyola des de 1974 - 1975. -- L'indicador demogràfic és suficientment expressiu: mentre la població comarcal va créixer un 5.4% entre 1950 i 1960, el període 1960-1970 registra ja un retrocés d'un 1.8%, i aquesta tendència s'accentua posteriorment, ja que només en el període 1970 - 1975 el retrocés és de 1.9%.

Això pot contribuir a explicar com, tot i tractar-se d'una comarca essencialment industrial, Comissions Obreres hi té una implantació baixa (el 10% dels assalariats) en relació a altres zones industrials de Catalunya i igual, o fins i tot inferior, a d'altres comarques no industrials de Girona, com l'Alt (10%) o el Baix Empordà (11.1%); trobem el mateix fenomen en altres comarques industrials en regressió (com el Bages o el Berguedà).

El PSUC té organitzacions locals a set municipis de la comarca, però d'importància numèrica escassa (ja que l'afiliació és inferior al 2 per mil del cens comarcal); de fet, no va presentar cap candidatura pròpia a les eleccions municipals, en què només va participar sostenint candidatures d'agrupació d'electors a 10 dels 24 municipis de la comarca, a més de recolzar la candidatura socialista a la capital comarcal.

Ara bé, malgrat aquesta feblesa organitzativa, el PSUC va aconseguir uns bons resultats comarcals a les eleccions de 1977. És

singular el fet que els municipis on els resultats del PSUC - eren més elevats (que formen un arc des del sud fins al nord-oest de la comarca) no tenen un factor comú "industrialitat"/ (ja que aleshores caldria que hi hagués un segon arc, simètric a l'anterior, que l'unís amb els municipis del nord-est), sinó que estan tots ells situats sobre la carretera nacional Barcelona-Puigcerdà, amb una sola excepció, Palmerola (que, cal recordar-ho, té només 34 habitants). Novament, és freqüent que els resultats més alts es produixin en municipis petits: Campelles (29.7% del cens, amb només 336 habitants), Toses (17.4% i 177 habitants) o Planoles (17% i 399 habitants), mentre que en els municipis més grans només aconsegueix superar en tres casos (Ribes de Freser, Campdevànol i Ripoll) el 10% del cens.

Les eleccions del 1979 senyalaran un seriós retrocés electoral del PSUC, que en el conjunt de la comarca passarà del 9.4% al/ 6.8% dels electors, que representa la pèrdua del 12.7% dels --vots de 1977.

Ara bé, aquest retrocés no és uniforme. D'una Banda, hom assisteix, en els municipis on els seus resultats de 1977 havien estat més febles, a un lleu augment, que pot exemplificar-se en els municipis més o menys grans de la meitat oriental de la comarca, Sant Joan de les Abadesses (on passa del 2.0% al 3.3% --del cens) i Camprodon (del 3.8% al 6.3%). En canvi, a la majoria dels municipis amb uns resultats anteriors bons es produeix un cert retrocés; per al conjunt comarcal és especialment important el recul experimentat a Ripoll, on passa abruptament del 10.1% al 5.5% del cens. Aquests moviments fan que el mapa corresponent a 1979 tingui un aspecte lleugerament més homogeni que el de 1977, concentrant-se ara els millors resultats del PSUC -

en el quadrant nord-oest de la comarca.

El mapa corresponent a 1980 confirma essencialment l'estructura del de 1979, gràcies a una considerable estabilitat general, trencada només pel brusc creixement registrat a Planoles (on passa del 17.1% de 1979 al 27.8% el 1980) i el retrocés que es dóna a Ribes de Freser (16.6% i 13.5%, respectivament), Montequiu (10.3% i 8.6%) o, encara que en petita escala, Ripoll (del 5.5% al 5.3%).

El manteniment dels seus bons resultats en els municipis més petits explica que el PSUC estigui subimplantat a la capital comarcal, encara que es produeix una lleu tendència a l'adequació: així, mentre Ripoll inclou el 35.2% de la població comarcal, el PSUC hi ha obtingut, successivament, el 26.7%, el 28.3% i el 29.4% del seu vot comarcal total.

La lleugera reducció en el vot del PSUC el 1980 es tradueix també en un retrocés percentual (vegeu el quadre núm. 26); com a conseqüència de la molt lleugera reducció en la participació registrada al Ripollès en aquesta elecció (menys d'un 2%), el que en va fer la comarca amb una més gran taxa de participació a Catalunya.

Quadre núm. 26.- Evolució dels resultats electorals al Ripollès, 1977 - 1980 (en % dels votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	33.3	10.1	19.2	14.7	3.6
1979	27.3	9.2	26.4	23.7	3.9
1980	18.8	8.8	38.6	15.0	10.0

El fort predomini inicial socialista a la comarca s'ha vist progressivament erosionat, fins a l'àmplia victòria de CiU a les -

eleccions de 1980. Es pot observar (ateses les reduïdes dimensions del creixement de l'abstenció al Ripollès entre 1979 i 1980) que el creixement de CiU és notablement superior al retrocés d'UCD, de la mateixa manera que el creixement d'ERC és inferior al retrocés socialista. De tal manera que no sembla erroni concloure que una part de l'electorat d'esquerra, petita però visible, pot haver traspassat en les eleccions de 1980 la línia divisòria entre partits d'esquerra i partits moderats, el resultat conjunt dels quals a la comarca ha augmentat elecció darre-
ra elecció, moviment al que s'ha d'afegir la millora continuada d'ERC en relació al PSUC, que finalment li ha permetes ocupar el segon lloc dins l'esquerra en les eleccions de 1980.

La Selva.

La Selva és una comarca d'escassa unitat interna, on hom pot distingir zones ben diferenciades, tant geogràficament com en el pla socio-econòmic. Aquesta varietat s'expressa tant en l'existència d'una pluralitat de centres comarcals com en la varietat de les activitats econòmiques. Sobre una base essencialment agrària, fins ben entrat el segle XX només podia detectar-se una petita activitat industrial a Breda, i la importància del sector pesquer en els tres municipis litorals de la comarca (Blanes, Lloret i Tossa). S'explica així que la comarca conegués un procés continuat de regressió, que arriba als seus màxims en els anys vint d'aquest segle: senyalem només que Blanes, que té actualment poc menys de 20.000 habitants, en tenia aleshores -- 493.

L'evolució de la comarca s'ha invertit de signe posteriorment, en base a dos elements: una certa industrialització a Blanes -- (on hi ha la primera fàbrica de fibres artificials d'Espanya, que en alguns moments ha ocupat més de la meitat de la població activa de Blanes) i, sobretot, l'exposició turística a partir dels anys 50, que va fer de Tossa i Lloret els primers centres turístics del litoral català (i no només català: durant bastants anys Lloret va ser la segona ciutat espanyola per la seva capacitat hotelera, superada només per Palma de Mallorca). Aquests canvis han modificat enormement l'estructura social de la meitat -- sud-oriental de la comarca, mentre la resta s'ha mantingut considerablement estable, destacant només l'existència d'una certa -- activitat industrial lligada a la producció agrària, i l'existència d'alguns centres turístics de muntanya (Caldes de Malavella, Sant Hilari Sacalm).

Això ha possibilitat un creixement continuat de la comarca, - que en el pla demogràfic ha suposat un increment del 50.3% en el període 1950 - 1975, amb un cert component migratori (24.5 % de la població comarcal, encara que distribuït molt desigualment a l'interior de la comarca, i amb especial importància en els municipis litorals), mentre que en el pla socio-econòmic, / la distribució de la població activa per sectors és bastant -- equilibrada: predomini de la indústria (38%), pes moderat, ates les característiques turístiques de la comarca, del sector serveis (27.5%) i pervivència d'un notable sector primari (17% dels actius).

La implantació organitzativa del PSUC recorda, en línies generals, aquestes grans estructures socio-econòmiques: el PSUC té organitzacions locals a sis dels vint-i-cinc municipis de la comarca, especialment al litoral i en els municipis situats directament en la seva òrbita; especial menció s'ha de fer de Blanes, on l'organització del PSUC és de base essencialment industrial (recordem que F. Frutos havia estat durant un llarg període de un reconegut dirigent obrer a Blanes).

Això és visible en el mapa dels resultats electorals de 1977, on destaca el fort resultat obtingut a Blanes (23.5% del cens), -- molt superior als dels altres municipis de la comarca, entre -- els quals destaquen Tossa de Mar (9.3% del cens), Riudarenes -- (8.7%) i Cellera de Ter (7.8%).

Però aquesta mateixa concentració dels seus resultats és la que explica que a les eleccions de 1979, malgrat una certa millora / en aquells municipis on els seus resultats anteriors havien estat més baixos, experimenti ara un seriós retrocés, passant, en

el conjunt de la comarca, del 9.5% del cens al 8%. Aquest retrocés es deu fonamentalment al descens que registra a Blanes (on passa del 23.5% al 18.7%) i, en menor mesura, a Tossa (5.9% del cens), Cellera de Ter (4.9%) o Riudarenes (3.7%). La coexistència d'aquests dos moviments fa, però, que les pèrdues a nivell comarcal siguin moderades, perdent només entre una i altra elecció 315 electors en el total comarcal (el que representa només el 6.4% dels seus vots de 1977), mentre que en el sol municipi de Blanes en perd 395.

Una evolució similar es registra entre 1979 i 1980. A nivell comarcal, el PSUC registra un nou retrocés, passant ara al 6.7% del cens i, novament, aquest retrocés es centra a Blanes, on ara rep el vot de només el 15.4% del cens; en canvi, aquest retrocés no es veurà ara compensat en els altres municipis de la comarca, fora d'augmentos dispersos i moderats, sense incidència en el total comarcal, com els que es donen a Breda (4.2% del cens el 1979 i 5.8% el 1980), Caldes de Malavella (5.7% i 7.4%, respectivament) o La Cellera de Ter (4.9% i 7.1%).

El resultat d'aquesta evolució és la progressiva aproximació de la distribució de l'electorat del PSUC al de la població comarcal, malgrat que segueix desproporcionadament concentrat a Blanes que, si aplega només el 24.3% del total de la població comarcal, ha representat el 60.9% dels vots del PSUC a la comarca el 1977, el 56.5% el 1979 i el 54.8% el 1980.

Aquesta tendència continuada ha posat el PSUC per sota de la ratlla del 10% dels vots (exactament, el 9.9% en l'elecció del Parlament de Catalunya), però amb un paper relativament millor a nivell comarcal, ja que el continuat predomini de CiU ha anat

augmentant de dimensions fins arribar el 1980 al 42.4% dels -
vots (el seu millor resultat comarcal dins la circumscripció/
de Girona), deixant molt poc espai al conjunt de l'esquerra:
el PSC hi fa un dels seus resultats més baixos dins la circums-
cripció (18.1%) i ERC registra el 8.3%, el que permet que la -
Selva sigui una de les dues comarques gironines (l'altra és el
Gironès) on els resultats del PSUC superen els de l'Esquerra -
Republicana: vegeu el quadre núm. 27.

Quadre núm. 27.- Evolució dels resultats electorals a La Selva,
1977 - 1980 (en % dels votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	20.5	11.7	29.5	16.8	2.0
1979	25.7	11.1	27.0	22.7	3.8
1980	18.1	9.9	42.4	13.3	8.3

El reduït augment de l'abstenció dins la comarca entre 1979 i
1980 (ún 4%) permet intentar aproximar-se als desplaçaments -
electorals registrats. En aquest sentit, com en altres comar-
ques, es constata que mentre l'augment de CiU és bastant supe-
rior a les pèrdues d'UCD, l'augment d'ERC és bastant inferior
a les pèrdues de PSC i PSUC: és doncs també aquí versemblant/
que una part dels votants d'esquerra de 1979 desplaçés ara les
seves preferències cap a CiU.

III

La circumscripció de Lleida

L'evolució dels resultats electorals del PSUC a la circumscripció de Lleida ha seguit una línia descendent, en passar del -- 9.5% del cens en les eleccions de 1977 (en les quals li van -- faltar només 11 vots per aconseguir un escó) a un 6.3% en l'elecció del Parlament de Catalunya, situant-se doncs en un nivell similar a l'obtingut a la circumscripció de Girona.

Des de l'Alt Pirineu fins a la zona deprimida del límit entre/ Lleida i Tarragona, les comarques lleidatanes formen un tot -- poc homogeni, en el qual és habitual distingir entre les comarques de muntanya de la Lleida pirenenca, una zona de muntanya/ més baixa de transició cap a la plana, i la plana corresponent a la zona centre i sud. La implantació electoral del PSUC, que recull el quadre núm. 28, sembla correspondre's també, en línies generals, a aquesta tripartició.

Quadre núm. 28.- Evolució electoral del PSUC a la circumscripció de Lleida, 1977 - 1980 (en % cens).

	<u>1977</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>
Lleida pirenenca:			
Alt Urgell	5.8	4.7	4.6
Pallars Jussà	6.3	4.3	3.6
Pallars Sobirà	3.4	2.1	2.4
Vall d'Aran	3.5	3.4	3.9
(1)			
Lleida "pre-pirenenca":			
L'Urgell	5.3	3.1	3.2
El Solsonès	1.4	1.3	1.5
La Segarra	3.5	3.8	4.3
Lleida "de la plana":			
Les Garrigues	9.9	7.2	7.6
La Noguera	10.8	8.8	7.5
El Segrià	12.7	8.9	7.8
Total circumscripció	9.5	6.9	6.3

(1) Cal recordar que una part de la comarca de la Cerdanya (que hem presentat dins/ la circumscripció de Girona) pertany a la circumscripció de Lleida.

Com es pot apreciar, la implantació electoral del PSUC dins la circumscripció de Lleida permet distingir tres zones geogràficament definides: les comarques d'alta muntanya, les comarques del centre de la província (Solsonès, Segarra i Urgell), on -- els resultats comunistes estan entre els més baixos de Catalunya), i les comarques de la zona sud-occidental (Noguera, Segrià i Les Garrigues), properes a Tarragona, en les quals els resultats són notablement més alts.

Ara bé, només un examen a nivell municipal dins de cada comarca permet verificar si aquestes homogeneïtats supracomarcals responen efectivament a homogeneïtats estructurals, o bé si es tracta només de simples valors promig entres situacions molt diferenciades.

La Vall d'Aran.

Com la resta de les comarques del Pirineu, la Vall d'Aran havia experimentat un procés de depressió econòmica i social, traduït en un retrocés demogràfic, entre 1950 i 1970, de més d'un 20% de la seva població.

Aquesta tendència, però, s'ha invertit en els últims anys, com a conseqüència del desenvolupament d'una important activitat turística, el que ha comportat una inversió de tendència lligada/ en bona part al corrent migratori (representant els immigrants el 28.7% de la població comarcal), i profundes modificacions en l'estructura social de la comarca, en la qual s'han desenvolupat les activitats econòmiques més lligades al turisme, com el sector serveis (que aplega el 43.3% de la població activa de la comarca, la taxa més alta de Catalunya per comarques que no inclouen la corresponent capital provincial) i la construcció (16.5% dels actius), a canvi d'una estabilització de la importància de l'activitat industrial i d'un retrocés del sector primari.

Malgrat aquest procés, però, la Vall d'Aran segueix sent la comarca menys poblada de Catalunya, amb poc més de 5.000 habitants, dels quals només les dues cinquenes parts viuen a la capital comarcal, Viella.

Mentre en el terreny sindical CC.OO. té una important presència a la comarca, ja que ha arribat a aplegar el 20.4% dels assalariats, la presència del PSUC és escassa, mantenint organització local només a Viella, i no va presentar cap candidatura pròpia/ a les eleccions municipals de 1979.

Com mostren els mapes corresponents, els resultats electorals del PSUC són baixos i molt similars entre els diferents municipis, destacant només Bossost, on el resultat electoral del PSUC, en tants per cent sobre el cens, ha seguit la següent evolució: 5.7% el 1977, 9.9% el 1979 i 11.3% el 1980. Aquesta evolució no es dóna només a Bossost, sinó també (encara que amb dimensions més modestes) en altres dels municipis petits de la comarca, mentre que a Viella la implantació del PSUC es manté estancada. Això fa que, en termes relatius, l'electorat del PSUC a la comarca hagi conegut, per dir-ho així, un procés de "desurbanització", ja que els vots obtinguts pel PSUC a Viella han representat, en relació al total comarcal de vots/comunistes, un 45.1% el 1977, un 44% el 1979 i només un 38.2% a les eleccions del Parlament de Catalunya.

El perfil polític general de la comarca, tal com ha anat definint-se en les diverses consultes electorals, ha registrat l'evolució que presenta el quadre núm. 29:

Quadre núm. 29.- Evolució dels resultats electorals a la Vall d'Aran, 1977 - 1980 (en % sobre els votants)

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	13.6	4.4	13.5	49.8	2.0
1979	24.3	5.2	14.6	44.3	1.5
1980	26.5	6.9	29.6	26.8	3.2

Aquesta evolució conté dos aspectes que mereixen destacar-se: el domini continuat de les forces conservadores, amb avantatge final per CiU (encara que per estret marge), i el progressiu creixement electoral de l'esquerra. De fet, un i altre aspecte poden relacionar-se amb una dimensió potser més fonamental: el notable allunyament entre l'evolució electoral del conjunt de/

Catalunya i la de la Vall d'Aran, probablement relacionat amb l'aïllament socio-geogràfic que caracteritza la comarca.

El Pallars Sobirà.

Amb poc més de 6.000 habitants, el Pallars Sobirà constitueix la segona comarca menys poblada de Catalunya. La pròpia capital comarcal, Sort, no arriba als 2.000 habitants, i reuneix/només el 24.6% de la població comarcal.

Amb una economia predominantment d'agricultura de muntanya -- (que reuneix el 47.8% de la població activa de la comarca), el Pallars Sobirà ha conegut en el passat recent un cert desenvolupament en sentit turístic, però aquesta evolució ha estat -- molt limitada. Així, la comarca ha perdut entre 1950 i 1975 un 40.9% de la seva població, i aquest procés s'ha accelerat en -- l'últim període, ja que només en el quinqueni 1970-1975 la comarca va perdre un 21.1% de la seva població.

En forma similar al que hem observat en el cas de la Vall d'Aran, en el Pallars Sobirà es combina una forta presència sindi cal de CC.OO. (que amb una afiliació del 26.5% dels assalariats té en aquesta comarca la implantació més alta del conjunt de Ca talunya) amb una molt feble presència organitzada del PSUC, que només té organització regular a Sort i que només va estar present a les eleccions municipals de 1979 en una candidatura de -- tipus "agrupació d'electors".

En el pla electoral, el PSUC ha obtingut uns resultats més alts a Esterri d'Aneu, amb uns resultats del 6.9, 7.1 i 6.0% del --- cens, en les eleccions de 1977, 1979 i 1980, respectivament. -- Ara bé, es tracta d'un cas un tant excepcional, tant pel seu ni vell com pel sentit de la seva evolució, ja que el PSUC va co nèixer, a la majoria dels municipis de la comarca, un fort re -- trocés en les eleccions generals de 1979. Aquest és el cas, per

exemple, d'Espot (7.0%, 0.5% i 3.1% del cens), de la Farrera de Pallars (9.2%, 1.0%, 5.1%), de Rialp (6.2%, 1.5% i 1.3%), de -- Sort (2.9%, 1.9% i 1.4%), etc. Per a interpretar adequadament - el caràcter erràtic de moltes d'aquestes evolucions, cal tenir/ en consideració el fet que es tracta, en tots els casos, de mu- nicipis molt poc poblats, en els quals, per tant, un desplaça- ment de molt pocs vots (o, en el límit, d'un sol vot) pot donar lloc a canvis espectaculars en termes percentuals.

Probablement aquesta explicació valgui també per a interpretar l'evolució experimentada pels resultats electorals de les di-- verses forces polítiques en el conjunt de la comarca (quadre núm. 30).

Quadre núm. 30.- Evolució dels resultats electorals al Pallars Sobirà, 1977 - 1980 (en % sobre els votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	6.1	5.0	51.8	18.1	4.0
1979	26.2	3.7	14.4	34.8	14.7
1980	18.2	4.3	29.2	22.4	20.9

A partir de la majoria absoluta aconseguida el 1977 pel PDC (que obtenia en el Pallars Sobirà el seu resultat més alt), l'evolució del panorama polític comarcal ha estat en bona part lligada a la sortida del component socialista moderat del Pacte Democràtic, que s'ha traduït primer en un fort augment del resultat socialista i després en l'afirmació d'ERC com a primera força - de l'esquerra en la comarca. Aquests elements, units a la victòria de CiU en les eleccions de 1980 i al segon lloc ocupat per/ CC-UCD, fan que, en conjunt, si els resultats electorals del - Pallars Sobirà segueixen sent considerablement diferents dels -

registrats en el conjunt de Catalunya, s'ha donat una considerable aproximació entre els resultats comarcals i l'esquema general català.

El Pallars Jussà.

El Pallars Jussà inicia la transició de la muntanya cap a la plana lleidatana, i el seu perfil socio-econòmic presenta en menor mesura que les altres comarques examinades aquí les característiques de "societat pirenenca": l'activitat industrial té una certa importància (24% dels actius), especialment en el sector hidroelèctric, els poblaments són de majors dimensions/ (així, el 61% de la població comarcal resideix en municipis de més de 2.000 habitants), etc. Si, com les altres comarques del pirineu lleidatà, ha experimentat un procés regressiu, aquest/ ha estat de dimensions més moderades, ja que ha perdut entre - l'any 1950 i el 1975 només un 24% de la seva població.

Aquests elements no són, però, suficients per a donar al PSUC una bona implantació en la comarca: només hi ha organització/ local a la Pobla de Segur, i el PSUC només va tenir presència en les eleccions municipals de 1979 a través de candidatures/ d'agrupació d'electors en 8 dels 17 municipis de la comarca.

Les eleccions de 1977 van suposar pel PSUC un resultat que, - tot i que en proporcions modestes, constituïa en termes rela- tius el seu resultat més alt en la zona del pirineu lleidatà. Aquest resultat es basava en el vot relativament alt assolit/ a municipis com Llimiana (11.3% del cens), Pobla de Segur (9.8 %), Pont de Suert (9.2%) o Isona (8.2%), mentre que a la capi- tal comarcal, Tremp, es situava en un nivell netament més baix (5.2%). Ara bé, les successives eleccions van registrar consi- derables retrocessos en el nivell electoral assolit pel PSUC - en aquests municipis, mentre que no aconseguia progressar, o - retrocedia (encara que en menor grau), en els altres, de tal - manera que el mapa corresponent a l'elecció de 1980 mostra si-

multaniament una molt més gran homogeneïtat que els anteriors i un nivell de resultats més baix. Aquest retrocés ha estat -- més pronunciat en els municipis més petits, com fa veure el/ fet que mentre aquests municipis (situats per sota dels 2.000 habitants) apleguen el 39% de la població comarcal, han repre- sentat, en les tres eleccions considerades, el 31.7%, el 29.8 % i el 28.8% del total dels vots obtinguts pel PSUC a la co- marca. Aquest procés de relativa concentració del seu electo- rat va lligat especialment a la seva estabilitat a la ciutat/ de Tremp, on els seus resultats han passat de ser un 5.2% del cens a les eleccions de 1977, a un 4.2% a les eleccions de -- 1979 i també a les de 1980. L'estabilitat del vot del PSUC a la capital comarcal contrasta, com hem dit, amb els retroces- sos més acusats registrats en els municipis on havia obtingut anteriorment millors resultats, com Llimiana (on el 1980 es -- va situar en el 1.9% del cens), Pobla de Segur (3.9% el 1980) o Pont de Suert (5.8%). Això explica com en el pla comarcal -- la tendència del PSUC ha estat d'un descens continuat, que -- contrasta amb l'evolució de les altres forces polítiques, -- que presenta el quadre núm. 31.

Quadre núm. 31. - Evolució dels resultats electorals al Pallars Jussà, 1977 - 1980 (en % dels votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	9.7	9.0	38.0	24.2	3.0
1979	19.0	7.3	24.5	32.0	10.0
1980	16.8	6.5	34.8	25.6	9.6

Dos grans fenòmens són els que presenta el quadre núm. 4: d'u- na banda, la gran estabilitat del vot conservador en el seu -- conjunt, pero alternant-se ÇiU i UCD el paper de primera força, i en segon lloc el creixement del conjunt de forces d'esquerra

(però no del PSUC) a les eleccions de 1979, que s'estanca,
però, el 1980.

L'Alt Urgell.

La vida a l'Alt Urgell gira, en major mesura que a les altres comarques de muntanya, entorn del centre comarcal, La Seu d'Urgell, que per ella sola aplega la meitat de la població comarcal. Al costat de La Seu, només un altre centre, Oliana, supera els 2.000 habitants.

L'activitat socio-econòmica de la comarca es polaritza en dos sectors: l'agrícola, que aplega el 39.5% de la població activa, i el sector serveis (32.4% dels actius), molt lligat a La Seu pel seu caràcter de ciutat fronterera.

Un i altre element contribueixen a explicar el fet que la implantació organitzativa del PSUC es centri exclusivament a la Seu d'Urgell, però que sigui de dimensions importants en termes relatius (l'afiliació al PSUC és del 0.34% del total del cens comarcal). En el mateix sentit va l'observació referent a les eleccions municipals, en les quals el PSUC tingué/presència en candidatures d'agrupació d'electors a 10 dels 19 municipis de la comarca, encapçalant-ne la corresponent a la Seu d'Urgell (que va resultar guanyadora) un destacat membre local del PSUC, A. Gallart.

Com en altres comarques pirenenques, les eleccions de 1977 han registrat una major implantació del PSUC, en termes electorals, en alguns municipis petits (com Oliana - 10.0% del cens-, Aristot/Toloriu -8.8%-, La Vansa -8.1%-, o Arsequell - 7.6%-) que en el propi centre comarcal (7.1% del cens). Ara bé, les eleccions successives han mostrat una major estabilitat en la capital comarcal que en els altres municipis. Així, les eleccions de 1979 i 1980 van registrar pel PSUC un retro-

cés moderat a la Seu d'Urgell (6.6% i 6.4% del cens, respectivament), mentre que en els altres municipis els retrocessos són bastant més dràstics, amb una lleu tendència a la recuperació en les eleccions de 1980: és el cas d'Oliana (4.1% i -- 5.5%, respectivament), Aristot/Toloriu (3.4% i 4.0%), La Vansa (5.3% i 4.6%), o Arsequell (cap vot el 1979 i 2.5% el 1980). Cal precisar, com en algun altre cas, que les reduïdes dimensions del cens electoral en molts d'aquests municipis fan que un molt petit desplaçament electoral en xifres absolutes es tradueixi en canvis més aparatosos en termes percentuals.

El resultat d'aquest procés ha estat una progressiva concentració dels votants del PSUC: mentre els seus vots a la Seu d'Urgell representaven el 1977 el 57.4% del total comarcal, aquesta proporció ha crescut al 65.9% en les eleccions de 1979 i al 64.3% en les de 1980.

Aquesta major estabilitat en els centres majors de la comarca, unida a l'augment de l'abstenció electoral, explica que el resultat electoral del PSUC, en tant per cent sobre els votants, hagi millorat entre 1977 i 1980, com presenta el quadre núm.32.

Quadre núm. 32.- Evolució dels resultats electorals a l'Alt Urgell, 1977 - 1980 (en % dels votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	8.6	8.0	26.1	33.0	3.4
1979	19.9	7.7	18.5	37.2	8.2
1980	19.0	8.4	36.0	23.8	7.1

Com en altres casos examinats, la competència electoral entre CiU i UCD ha seguit una evolució sinuosa, quedant ara com ara CiU en primer lloc, mentre que les dimensions de l'esquerra semblen haver quedat fixades pels nivells assolits a les elec

cions de 1979; com en altres comarques lleidatanes, és probable que l'element comú a tots dos processos hagi estat la reorientació dels votants socialistes moderats, lligats al Pacte Democràtic el 1977 i al partit socialista en les posteriors --eleccions.

L'Urgell.

L'Urgell comparteix bona part de les característiques socio-econòmiques d'altres comarques lleidatanes: predomini de l'activitat agrària (el 42.2% de la població activa), baixa taxa d'immigració, pèrdua de població, hàbitat dispers, etc. Ara bé, aquesta impressió és només aparent, ja que en els últims anys la comarca de l'Urgell ha estat un dels punts forts de la renovació de la producció agrícola lleidatana, donant lloc a una visible millora del nivell de vida comarcal.

El PSUC hi té una certa implantació organitzativa, concentrada a Tàrrega, la capital comarcal, i a Anglesola, encara que només presentava candidatura pròpia a les eleccions municipals - a Tàrrega, per bé que donava suport a 10 candidatures d'agrupació d'electors en els 26 municipis de la comarca.

Les eleccions de 1977 van mostrar un tipus d'implantació que hem retrobat en altres comarques: mentre els resultats del PSUC en els municipis de més de 2.000 habitants són considerablement baixos (2.8% del cens a Tàrrega, 3.8% a Agramunt i 2.5% a Bellpuig d'Urgell), obté resultats bastant importants en alguns dels municipis menors de la comarca, com Anglesola (24.8% del cens), Ivars d'Urgell (23.4%) o, ja amb menors dimensions, Ciutadilla (9.5%). El resultat d'aquesta distribució és una estructura considerablement distorsionada, en la qual el PSUC obté el 71.8% dels seus vots en els municipis menors de 2.000 habitants, que reuneixen només el 47.4% de la població comarcal.

Ara bé, l'evolució dels resultats del PSUC en les successives eleccions ha vingut a corregir aquesta estructura. En efecte, mentre el PSUC ha mantingut en les eleccions de 1979 i 1980 els

nivells assolits anteriorment en els municipis més grans, amb lleugeres modificacions amunt o avall (2.5% i 2.5% a Tàrraga, 2.6% i 2.9% a Agramunt, 2.4% i 3.9% a Bellpuig), en els municipis més petits, en els quals havia registrat resultats més importants el 1977, ha experimentat forts retrocessos: és el cas d'Anglesola (2.9% i 2.3%) o Ciutadilla (3.6% i 3.0%), mantenint només a Ivars d'Urgell una bona implantació (12.4% i 16.0%). El manteniment en els municipis més grans i el retrocés en els més petits ha tendit a aproximar la distribució de l'electorat del PSUC a la del conjunt de la població. Així, si els municipis menors de 2.000 habitants representen el 47.4% de la població comarcal, aquests municipis han passat a representar/el 58.4% dels votants del PSUC el 1979, i el 55.3% el 1980.

Aquestes considerables variacions estructurals han de venir a corregir la imatge d'estabilitat que pot oferir el quadre núm.

33.

Quadre núm. 33.- Evolució dels resultats electorals a l'Urgell, 1977 - 1980 (en % dels votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	14.0	6.5	24.3	19.3	13.2
1979	21.8	4.6	21.4	33.4	9.8
1980	15.8	5.0	36.3	23.3	14.3

Dos són els grans elements de canvi en el panorama polític de la comarca: al costat del ja senyalat desplaçament d'una part dels votants del PDC cap al socialisme, a l'Urgell sembla haver tingut una particular importància la reorientació dels votants de la candidatura "Unió del Centre i la Democràcia Cristiana de Catalunya", que va obtenir el seu resultat més alt - de Catalunya (15.2% dels vots), i que aparentment va afavorir

aquí el seu resultat més alt de Catalunya (15.2% dels vots), i que aparentment va afavorir en un primer moment la UCD i després, en l'elecció del Parlament de Catalunya, la candidatura de CiU. En canvi, i a través d'una aparent estabilitat, el PSUC sembla haver-se mantingut considerablement al marge d'aquests desplaçaments de sectors importants de l'electorat.

La Segarra.

Hom retroba a la Segarra característiques sòcio-econòmiques comunes a d'altres comarques lleidatanes, com l'Urgell: predomini de l'agricultura (42.1% de la població activa), baixa taxa d'immigració (10.6% dels habitants), recul demogràfic de dimensions limitades (16.5% entre 1950 i 1975), etc.

La implantació organitzativa del PSUC és considerablement baixa, el que podem considerar normal en una comarca de la tradició conservadora de la Segarra que no ha experimentat grans processos de canvi social en els últims anys. El PSUC només té organització regular a la capital comarcal, Cervera (organització que, però, sembla ser de dimensions considerables, atès que ella sola aplega el 0.44% del cens de la comarca), i només va poder estar present a 4 candidatures municipals de tipus "agrupació d'electors", del total de 21 municipis de la comarca.

En els resultats obtinguts pel PSUC l'any 1977, no retrobem les variacions lligades a la dimensió dels municipis que hem constatat en altres casos. El mapa resultant és molt homogeni, i el PSUC només aconsegueix superar el 4% del cens a 4 municipis, entre els quals els únics municipis de la comarca que superen els 2.000 habitants, Cervera (4.9% del cens) i Guissona (4.3%).

En eleccions successives, el PSUC ha tendit a millorar el seu "score" en aquests municipis grans, mentre s'ha mantingut estabilitzat en límits modestos en la majoria dels altres municipis. Evolucions com les registrades a Cervera (5.5% del cens el 1979 i 8.0% el 1980) o Guissona (5.5% i 4.6%, respectivament), poden considerar-se excepcionals.

El resultat d'aquesta evolució ha estat una progressiva concen-

tració electoral del PSUC en els municipis de més de 2.000 habitants. En efecte, aquests municipis (que reuneixen el 48.9% de la població comarcal) han donat al PSUC, successivament, el 63.%, el 69.4% i el 78.3% del total de vots obtinguts a escala comarcal.

Aquest creixement en els centres més importants ha determinat un continuat creixement del resultat obtingut pel PSUC en el conjunt de la comarca, com mostra el quadre núm. 34.

Quadre núm. 34.- Evolució dels resultats electorals a La Segarra, 1977 - 1980 (en % dels votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	10.7	4.7	16.6	32.5	11.8
1979	15.9	6.5	17.4	43.8	4.2
1980	7.8	7.2	38.6	25.2	13.8

Com en algun altre cas, la correcta interpretació d'aquest quadre exigeix tenir en consideració el resultat obtingut el 1977 per la candidatura de la UCDC (que va rebre aquí un substancial 12.7% dels vots); probablement, l'evolució d'aquest electoral explica l'alternància entre CiU i UCD en el predomini dins la comarca, mentre que en l'esquerra el predomini sembla disputar-se entre PSC i ERC, que obtenen un total de vots notablement constant, sense que aquí, al menys aparentment, pugui parlar-se d'un paper important jugat per la component social-demòcrata que havia format part del PDC. Això, unit al continuat creixement del resultat electoral comunista, permet que el PSUC fagi una contribució substancial al conjunt del vot d'esquerra, dins d'aquesta comarca essencialment conservadora.

El Solsonès.

Com en altres comarques de Lleida, trobem al Solsonès una constel·lació d'elements socio-econòmics de signe tradicional: predomini de l'activitat agrària (42.9% dels actius), escassa immigració (11.2% de la població), recul de la població entre 1950 i 1970 pero lleu augment (3.7%) entre 1970 i 1975, etc. Aquests elements segurament serveixen per senyalar el caràcter profundament conservador dels comportaments polítics al Solsonès, amb una considerable tradició en el temps: senyalem només que fou en el Solsonès on el "Front d'Esquerres de Catalunya" obtingué els seus resultats més baixos a les eleccions de febrer de 1936. En el període actual, podem assenyalar diversos indicadors que apunten tots en la mateixa direcció: el Solsonès ha estat constantment la comarca amb més baixos resultats electorals socialistes; i és la comarca amb menor penetració organitzativa tant de CC.OO en el terreny sindical com del PSUC en el pla de l'afiliació.

De fet, la implantació organitzativa del PSUC és molt baixa, tenint només organització regular a la capital comarcal, Solsona, amb l'índex de densitat organitzativa més baix de Catalunya. En el mateix sentit, cal observar que el PSUC no va presentar cap candidatura pròpia a les eleccions municipals, limitant-se a donar suport en dos municipis candidatures d'agrupació d'electors, i en altres dos casos candidatures d'altres partits (CiU a Sant Llorenç de Morunys i PSC a la capital comarcal, Solsona). Els resultats electorals del PSUC són coherents amb aquest marc: a les eleccions de 1977 obtenia un màxim del 3.2% del cens a Riner, seguit de l'1.8% registrat a Solsona; només en altres qua-

tre municipis aconseguia superar l'1% del cens. Això explica la completa homogeneïtat del mapa corresponent als resultats de 1977, que es confirma en les successives eleccions (amb una tendència, però, a augmentar el nombre de municipis on el PSUC no obté cap vot).

En canvi, el PSUC ha aconseguit incrementar lleugerament els seus resultats a la ciutat de Solsona (1.8% del cens el 1979 i/ 2.3% el 1980), el que té un doble efecte: d'una banda, fer progressar lleument el seu resultat comarcal (vegeu el quadre núm. 35); en segon lloc, l'augment a Solsona es combina amb un retrocés en la majoria dels municipis de la resta de la comarca, el que tendeix a concentrar el vot comunista en la capital comarcal: mentre Solsona aplega el 54% de la població comarcal, el PSUC hi ha obtingut una proporció del seu vot comarcal total - que ha passat del 69.2% al 73.6% i, posteriorment, al 76.7%.

Quadre núm. 35.- Evolució dels resultats electorals al Solsones, 1977 - 1980 (en % dels votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	4.8	2.0	34.1	30.0	2.2
1979	10.2	2.3	37.1	34.0	3.5
1980	7.1	2.6	47.4	31.4	6.8

Els valors del quadre núm. 35 són suficientment expressius de l'absolut predomini conservador en l'electorat comarcal (al que caldria afegir el 13.3% dels vots obtinguts el 1977 per la UCDCC). A la vista de les xifres, és versemblant pensar que a les eleccions de 1979 es va produir un moviment electoral en torn de CiU un tant complex, ja que mentre rebria vots procedents de l'electorat de la UCDCC, és possible que cedís cap al PSC una part del vot obtingut pel PDC: l'evolució posterior de

la competència entre PSC i ERC semblaria reforçar aquest últim punt. Les reduïdes dimensions de l'electorat comunista (¿hem - dit ja que aquesta és la comarca on el vot del PSUC ha estat - el mínim en cada elecció?) no li permeten jugar un paper nota ble dins el conjunt dels moviments electorals del Solsonès.

Les Garrigues.

Situada en el límit entre les circumscripcions de Lleida i Tarragona, Les Garrigues comparteix bastants dels tres definidors/ de les comarques de l'interior de Tarragona: comarca essencialment agrària (amb un 62.3% dels actius en el sector primari), - amb taxes d'immigració molt baixes (6.5% de la població, el mínim de Catalunya), amb forta regressió demogràfica (entre 1950/ i 1975 ha perdut un 17% de població) i amb una de les taxes de mortalitat més altes de Catalunya (la més alta, de fet, fora de la circumscripció de Tarragona), etc.

Però aquest marc social no impedeix una relativament alta presència del PSUC, que manté organitzacions locals a 5 municipis, i va presentar dues candidatures pròpies a les eleccions municipals, a més de formar part de cinc candidatures d'agrupació d'electors (sobre un total de 25 municipis a la comarca).

Les eleccions de 1977 van confirmar aquesta bona implantació -- del PSUC que, significativament, va obtenir resultats més alts/ en els municipis més petits. Així, si entre els municipis majors de 2.000 habitants només destacava el resultat obtingut a Juneda (13.8% del cens), en els municipis menors de 2.000 habitants el PSUC obtenia resultats considerables a l'Albagés (21.6%), Castellans (20.9%), Cervià de les Garrigues (19.7%), Juncosa (17.6%), etc. Aquests resultats contrasten vivament amb els obtinguts - als principals centres de la comarca, Borges Blanques (6.2%) i - Arbecà (5.6%).

Els resultats de les eleccions posteriors van mostrar els següents aspectes: tendència al retrocés en les eleccions de 1979, seguit d'una estabilització, o fins i tot d'un augment en les eleccions de 1980, en els municipis més grans i/o en els municipis

pis amb presència organitzada, mentre, d'altra banda, en els - municipis més petits i sense organització el retrocés és més - continuat. Podem exemplificar aquests dos diferents tipus d'evolució a través de les eleccions de 1979 i 1980 en alguns municipis: com a exemple del primer grup podem mencionar Borges Blanques (4.3% i 4.2%, respectivament), Juneda (10.4% i 11.8%), -- L'Albagés (22.0 i 24.8%) o La Granadella (5.0% i 16.2%), mentre que en el segon grup podem incloure els casos de Castellidans - (11.4% i 10.9%), Cervià de les Garrigues (8.8% i 6.5%), etc.

El resultat d'aquests moviments ha estat que el PSUC ha anat - aproximant l'estructura de la distribució del seu electorat a - là de la població comarcal. En efecte, mentre els municipis menors de 2.000 habitants inclouen el 44.7% dels habitants de la/ comarca, el tant per cent d'aquests municipis dins el total del vot comarcal del PSUC ha passat del 54.5% el 1977 al 48.0% el - 1979 i al 44.5% el 1980.

Aquestes variacions no han concernit només el PSUC; com presenta el quadre núm. 36, el panorama polític de la comarca ha experimentat una forta inestabilitat.

Quadre núm. 36.- Evolució dels resultats electorals a Les Garrigues, 1977 - 1980 (en % dels votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	8.5	11.7	41.0	17.8	6.5
1979	30.6	10.3	13.3	25.9	8.4
1980	20.1	11.8	24.5	21.0	15.0

L'aspecte més destacat de l'evolució que presenta el quadre núm. 36, com hem observat, és l'extraordinària inestabilitat dels resultats electorals (inestabilitat, però, a la qual el PSUC s'és - capa en bona mida): cal observar com a cada elecció canvia el -

partit guanyador i que, sigui aquest qui sigui, el resultat obtingut pel guanyador és cada vegada més baix.

A les Garrigues és potser on s'aprecia amb més claretat el que hem apuntat ja per altres comarques lleidatanes: el principal component dels canvis electorals és el desplaçament de l'electorat socialista moderat, que ha passat d'estar integrat al -- Pacte Democràtic el 1977 a integrar-se al Partit Socialista des de 1978. Aquest procés pot exemplificar-se amb l'evolució registrada a Arbeca, municipi on té una forta implantació personal - J. Pau, ex-dirigent del PSC-R i candidat a les eleccions legislatives de 1977 pel PDC i a les de 1979 per PSC. Limitant-nos només a les dues forces mencionades, els resultats a Arbeca - van evolucionar entre 1977 i 1979 en el sentit que presenta el quadre núm. 37.

Quadre núm. 37.- Evolució dels resultats electorals a Arbeca, 1977 - 1979 (en % dels votants).

	<u>PSC</u>	<u>PDC/CiU</u>
1977	2.4	74.1
1979	67.3	1.0

Aquesta mateixa evolució, encara que en proporcions menys dramàtiques, es produeix en el conjunt de la comarca, fent que el PSUC perdi el caràcter de primer partit de l'esquerra que havia aconseguit a les eleccions de 1977, havent estat superat pel -- PSC i, finalment, també per ERC. Aquest retrocés, però, es produeix només en termes relatius, ja que en xifres absolutes el PSUC ha mantingut la seva implantació electoral pràcticament - intacta en termes generals.

La Noguera.

La Noguera constitueix una comarca essencialment agrària, on el sector primari agrupa encara el 47.8% de la població activa. -- Malgrat això, ha aconseguit tenir una evolució demogràfica de gran estabilitat fins a 1970; posteriorment, aquesta evolució ha canviat de signe, encara que en proporcions modestes, ha perdut entre 1970 i 1975 un 4.2% de la seva població.

Predomini de l'agricultura, escàs pes de la immigració (15.9% de la població), estabilitat demogràfica: factors que a priori podrien fer pensar en una orientació política comarcal bàsicament conservadora. Però a la Noguera, i ja des del període republicà, es dona una considerable tradició de presència i influència d'organitzacions comunistes, en sentit genèric. Amb aquest passat enllaça directament el fet que alguns notoris representants públics del PSUC, com Pere Ardiaca o Teresa Pàmies, procedeixin de la comarca, i més concretament de la seva capital, Balaguer. Aquesta influència es manté, en part a través d'una considerable implantació sindical (CC.OO. ha arribat a aplegar el 23.1% de la població assalariada de la comarca), i sobretot amb una considerable presència organitzativa del propi PSUC, que té organitzacions regulars a 7 dels municipis de la comarca. Bona part d'ells estan situats a la rodalia immediata de Balaguer, el que fa pensar en un possible paper de "pol difusor" jugat per l'organització de Balaguer del partit. Retrobem el mateix fenomen en les eleccions municipals de 1979, en que el PSUC va presentar candidatures pròpies, fora del propi Balaguer (on va conquerir l'alcaldia), en tres altres municipis, Menàrguens, Tèrrens i Vallfogona de Balaguer, situats tots tres entorn de Bala